

עזרא תיקן לקרוא הקללות קודם ראש השנה

כדי להמתיק דינא קשיא ודינא רפיא!

"אמר אביי, לא שנו אלא בקללות שבתורת כהנים", פירוש, רק בקללות שבפרשת בחקותי שהוא בספר ויקרא הנקרא תורת כהנים, אין מפסיקין באמצע הקללות כדי שלא לברך עליהם, "אבל קללות שבמשנה תורה [בפרשת כי תבוא] פוסק, מאי טעמא, הללו בלשון רבים אמורות ומשה מפי הגבורה אמרן, והללו בלשון יחיד אמורות ומשה מפי עצמו אמרן".

ופירש רש"י: "משה מפי הגבורה אמרן, ונעשה שליח לומר כך אמר לי הקב"ה, שהרי אמורין בלשון ונתתי והפקדתי ושלחתי, מי שהיכולת בידו לעשות, אבל במשנה תורה כתיב, יכנה ה', ידבק ה' בך, משה אמרן מאליהו, אם תעברו על מצוותיו הוא יפקיד עליכם".

אולם בתוספות (ד"ה משה) פירשו: "משה מעצמו אמרם, וברוח הקודש". וכן מבואר בזוהר הקדוש (פרשת ואתחנן רסה). שנביא בהמשך המאמר, וכן פירש רבנו בחיי (סוף פרשתנו) ביתר ביאור:

"ודע כי התוכחות שבפרשה זו נאמרו בלשון משה, לא שאמר משה מפי עצמו, שהרי קבלה בידנו שכל התורה כולה, מבראשית עד לעיני כל ישראל, הכל כתב משה מפי הגבורה, ומה שדרשו חכמינו ז"ל, קללות שבתורת כהנים הקב"ה אמרן, ושבמשנה תורה מפי עצמו אמרן, הכוונה לומר באלו 'מפי עצמו', שהסכימה דעתו לדעתו של הקב"ה".

משה מפי עצמו אמרם
מבחינתו מדת הרחמים

אמנם דברי אביי שמחלק לענין הפסקות בין קללות הראשונות לאחרונות צריך ביאור, כי הן אמת שהקללות שבמשנה תורה משה רבינו מפי עצמו אמרם, אולם מאחר שאין מפסיקים בקללות שבפרשת בחקותי, משום שאין ראוי לברך על הפורענויות, איזה סברא יש לברך על

הנה כי כן דבר בעתו מה טוב להתבונן בפרשת התוכחות, מה ראה הקב"ה נותן התורה על ככה לחלק התוכחות שבתורה לשני חלקים, חלק אחד בפרשת בחקותי והחלק השני בפרשתנו פרשת כי תבוא, ועוד כמה ענינים והמתקנות בדברי התוכחות, על פי הקדמות אמיתיות מפי סופרים וספרים הקדושים, ומה' נבקש שיולכנו בדרך אמת.

הקללות בפרשת בחקותי
והקללות בפרשת כי תבוא

בפרשתנו פרשת כי תבוא נמצאת פרשת התוכחות שיש בה צ"ח קללות, בנוסף על התוכחות בפרשת בחקותי שיש בהן מ"ט קללות. חכמינו ז"ל מגלים לנו בגמרא (מגילה לא:): חידוש גדול על ההבדל בין שתי התוכחות, כי התוכחות בפרשת בחקותי משה רבינו מפי הגבורה אמרם, ואילו הקללות בפרשת כי תבוא משה מפי עצמו אמרם.

ענין זה נוגע להלכה כמו ששינו במשנה (שם לא:): "אין מפסיקין בקללות אלא אחד קורא את כולן". ומפרש בגמרא (שם לא:): הטעם לכך: "לפי שאין אומרים ברכה על הפורענות", פירוש שאין העולה לתורה מברך על התוכחות משום שהן עונשים, ובתוספות (ד"ה אין מפסיקין) הביאו על כך ביאור בשם הירושלמי: "אני אמרתי עמו אנכי בצרה, ואם כן אין דין שיברכנו בני על הצרות שלהם".

שואל על כך המקשן בגמרא: "אלא היכי עביד", כלומר מה עושים כדי שלא יצטרך העולה לברך על התוכחות, ומשיב: "תנא כשהוא מתחיל מתחיל בפסוק שלפניהם, וכשהוא מסיים מסיים בפסוק שלאחריהן", פירוש, העולה לתורה קוראים לו פסוק אחד לפני התוכחות, בלי שום הפסקה עד פסוק אחד אחרי התוכחות, נמצא שאינו מברך על התוכחות.

שינו בגמרא (מגילה לא:): כי עזרא הסופר תיקן לישראל, שיקראו את הקללות שבפרשת בחקותי לפני חג השבועות, והקללות שבפרשת כי תבוא לפני ראש השנה:

"תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר, עזרא תיקן להן לישראל, שיהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת, ושבמשנה תורה קודם ראש השנה, מאי טעמא, אמר אביי ואיתימא ריש לקיש, כדי שתכלה השנה וקללותיה". ומקשה בגמרא: "בשלמא שבמשנה תורה איכא כדי שתכלה שנה וקללותיה", היינו כדי שתכלה שנה וקללותיה לפני ראש השנה החדשה, "אלא שבתורת כהנים אטו עצרת ראש השנה היא", ומתרץ: "אין עצרת נמי ראש השנה היא דתנן ובעצרת על פירות האילן".

ב"תפארת שלמה" (פרשתנו ד"ה יש לתת טעם) מבאר הענין, כי אפילו אם נגזרה עלינו ח"ו גזירה רעה, על ידי הקריאה בתורה יחשב כאילו קיבלנו כבר את כל העונשים בפועל, ובכך אכן נזכה כי "תכלה שנה וקללותיה". והנה הדברים בלשון קדשו:

"יש לתת טעם בענין התוכחה, מה שאנו קוראים בעת הזאת שתכלה שנה וקללותיה, והוא כמו שאומרים (הושע יד ג) ונשלמה פרים שפתינו, שאם חס ושלום נגזר אשר לא טוב, הנה יצאנו ידי חובתנו בקריאת הדברים האלה, וממילא יתהפכו לנו כולם לברכה".

נמצינו למדים מזה יסוד גדול, כי בשבת קודש זה בשעת קריאת התורה, מוטלת על כל אחד מאתנו חובה מיוחדת להתלבש בפחד ה' וביראת ה', ולכוון כי על ידי הקריאה בפרשת התוכחות יחשב כאילו קיבלנו בפועל את כל העונשים כדי שתכלה השנה וקללותיה, ועל ידי זה נזכה בשנה החדשה לכתובה וחתימה טובה ושנה טובה ומבורכת.

**גמרא: הקללות הראשונות "משה מפי הגבורה אמרן",
הקללות השניות "משה מפי עצמו אמרן"**

**תוספות: "מפי עצמו אמרן" – ברוח הקודש,
רבינו בחיי: "שהסכימה דעתו לדעתו של הקב"ה"**

**זוהר הקדוש: ביום א' של ראש השנה דן הקב"ה את העולם בדינא קשיא,
ביום ב' דן אותם בדינא רפיא**

**רשב"י: לולי יום ב' של ראש השנה היה העולם נחרב,
כי כל העולם היה נידון ביום א' שהוא דינא קשיא**

**בני יששכר: בשבת אין תוקעים בשופר,
כי קדושת שב"ת בגימטריא קשי"א רפי"א מבטלת כל הדינין**

שלא הוזכר בו שם ההוי"ה המורה על הרחמים, להודיע שהמדה היא ברחמים, על דרך (איוב ה יח) ימחץ וידיו תרפינה, ואין לך נחמה גדולה מזו".

והנה מה שכתב הרדב"ז: "שאינ פסוק ופסוק שלא הוזכר בו שם ההוי"ה", הוא לאו דוקא, כי ישנם הרבה פסוקים בתוכחות שלא נזכר בהם השם הוי"ה, וצריך לפרש כוונתו כי בכל כמה פסוקים נזכר בהם השם הוי"ה. אולם עדיין מוטלת עלינו חובת הביאור, מדוע בתוכחות הראשונות שנאמרו על ידי הקב"ה לא נזכרו בהן שמות הוי"ה. זאת ועוד, מה ראה הקב"ה לחלק התוכחות שבתורה לשני חלקים, חלק אחד בפרשת בחוקותי והחלק השני בפרשתנו פרשת כי תבוא.

שני ימי ראש השנה דינא קשיא ודינא רפיא

ונראה לבאר כל זה על פי הידוע, כי מן התורה ראש השנה הוא רק יום אחד, כמו שכתוב (ויקרא כג כד): "בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קודש". אלא שהחכמים הוסיפו עוד יום אחד של ראש השנה אפילו בארץ ישראל, כמו שביאר הרמב"ם הטעם לכך על פי הלכה (הלכות קדוש החדש פ"ה הלכות ז ח):

"יום טוב של ראש השנה בזמן שהיו קובעין על הראייה, היו רוב בני ארץ ישראל עושין אותו שני ימים טובים מספק, לפי שלא היו יודעין יום שקבעו בו בית דין את החדש, שאין השלוחין יוצאין ביום טוב. ולא עוד אלא אפילו בירושלם עצמה שהוא מקום בית דין, פעמים רבות היו עושין יום טוב של ראש השנה שני ימים טובים.

וביאר המקובל האלקי הרמ"ק רבי משה קורדובירו ושאר מפרשי הזוהר, כי הקללות שבתורת כהנים נאמרו "מפי הגבורה", היינו ממדת גבורה שהיא דין הקשה, אבל הקללות שבמשנה תורה משה "מפי עצמו" אמרן, היינו משורש נשמתו מדת תפארת שהיא רחמים, אבל גם קללות אלו אמרם בדרך נבואה או רוח הקודש. אמנם דבר זה צריך תוספת ביאור, שהרי גם הקללות של משה קללות הן ולא ברכות, הנה כי כן באיזה בחינה יש בה יותר רחמים מהקללות הראשונות.

משה רבינו הזכיר שמות הוי"ה בתוכחות שלו

ונראה לבאר כל זה על פי מה שנשאל בשו"ת הרדב"ז (חלק ב סימן תשסט), מדוע בקללות של פרשת בחוקותי נזכרו דברי נחמה (ויקרא כו מב): "וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור... ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם כי אני ה' אלקיהם, וזכרתי להם ברית ראשונים אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים לעיני הגוים להיות להם לאלקים אני ה'". ואילו בקללות שבפרשת כי תבוא לא נזכרו כלל דברי נחמה. והשיב על כך הרדב"ז בלשון קדשו:

"שאלת ממני למה לא נכתבת נחמה, בקללות של והיה כי תבא אל הארץ, כמו בקללות של אם בחוקותי. תשובה: שאלה זו נשאלה בספר הזוהר... ומה שנראה לי לתרץ, כי אין צריך נחמה בפרשת כי תבא, לפי שנחמתם בצדם, שאין פסוק ופסוק

הקללות שבפרשת כי תבוא שנאמרו מפי משה, וכי על קללות כאלו כן יש לברך להקב"ה, ומה גם שהרי לפי המבואר משה רבינו ברוח הקודש אמרם.

עוד ראוי להתבונן במה שאמרו בגמרא, כי הקללות שבפרשתנו פרשת כי תבוא: "משה מפי עצמו אמרן". ולכאורה יש לתמוה הפלא ופלא, הלא משה רבינו היה רעיא מהימנא של ישראל שמסר נפשו עליהם, כמו שמצינו בחטא העגל שאמר לו הקב"ה (שמות לב י): "ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול", אולם משה לא הסכים לכך אלא אמר להקב"ה (שם לב לב): "ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת".

הנה כי כן מה ראה על ככה להוסיף קללות לישראל מפי עצמו, שהרי אפילו אם נאמר כמו שכתבו התוספות שאמרם ברוח הקודש, או כדברי רבינו בחיי: "שהסכימה דעתו לדעתו של הקב"ה", בכל זאת עדיין קשה מדוע הסכימה דעתו לקבל את ישראל, ולא התנגד לכך כמו שהתנגד בחטא העגל להעניש את ישראל מגודל אהבתו לישראל.

והנה מצינו על כך ביאור בדברי רשב"י בזוהר הקדוש (פרשת ואתחנן רסה.) אשר כפי הנראה נתכוון ליישב קושיא זו:

"ואמר רבי שמעון, תנינן, קללות שבתורת כהנים, משה מפי הגבורה אמרן, ושבמשנה תורה, משה מפי עצמו אמרן, מאי מפי עצמו, וכי סלקא דעתך דאפילו את זעירא באורייתא משה אמר ליה מגרמיה. אלא שפיר הוא, והא אתערנא, 'מעצמו' לא תנינן אלא 'מפי עצמו', ומאי איהו, ההוא קול דאיהו אחיד ביה, ועל דא הללו מפי הגבורה והללו מפי עצמו, מפי ההוא דרגא דאתקשר ביה על שאר נביאי מהימני".

בתרגום ללשון הקודש:

"ואמר רבי שמעון, שנינו, קללות שבתורת כהנים, משה מפי הגבורה אמרן, ושבמשנה תורה, משה מפי עצמו אמרן, מאי מפי עצמו, וכי יעלה על דעתך שאפילו אות קטנה בתורה משה אמר לה מעצמו, אלא יפה הוא וכבר נתעוררנו על כך, 'מעצמו' לא שנינו אלא 'מפי עצמו', ומה הוא, אותו קול שהוא נאחז בו, ועל כן הללו מפי הגבורה והללו מפי עצמו, מפי אותה דרגה שנתקשר בה על שאר נביאים נאמנים"

הנה כי כן יאיר לנו להבין דברי רשב"י, שאם לא היו קובעים ראש השנה שני ימים היה העולם נחרב, כי אם לא היו מוסיפים יום שני שהוא דינא רפיא, היה הקב"ה דן את הבריות רק ביום ראשון שהוא דינא קשיא, ומאחר שיצר לב האדם רע מנעוריו ובעוונותינו הרבים הרבה נפלו ברשת היצר, נמצא כי אם היו נידונים רק בדינא קשיא היה העולם נחרב, על כן באו החכמים והוסיפו יום שני של ראש השנה, כדי שידון אותם הקב"ה ביום שני שהוא דינא רפיא, ועל ידי זה הוא מאריך להם אף עד שיחזרו בתשובה שלימה.

שתי התוכחות דינא קשיא ודינא רפיא

על פי כל האמור נראה לומר בדחילו ורחימו, כי התוכחות שבפרשת בחוקותי הן בבחינת דינא קשיא, על כן לא נזכר בתוך הקללות אפילו פעם אחת השם הוי"ה שהוא מדת הרחמים, אלא בסוף התוכחה נחמם הקב"ה: "וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור... ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם כי אני ה' אלקיהם".

והנה השכיל משה רבינו רעיא מהימנא אשר חפץ בטובתם של ישראל, כי אם יענישם הקב"ה בדינא קשיא לא יוכלו להתקיים, כמו שאמר רשב"י שאם לא היה לנו רק יום אחד של ראש השנה שהוא דינא קשיא היה העולם נחרב, על כן נתחכם בדעתו וזכה לכוון לדעתו של מקום, להוסיף להם תוכחות בפרשתנו שהם בבחינת דינא רפיא, ומטעם זה הזכיר בתוך התוכחות שמות הוי"ה, כדי להמתיק בכך את דיני התוכחות שלא יהיו דינא קשיא כי אם דינא רפיא.

מעתה יאיר לנו להבין דברי רשב"י, כי הקללות שבתורת כהנים נאמרו "מפי הגבורה", במדת גבורה, אבל הקללות שבמשנה תורה משה "מפי עצמו" אמרן, היינו ממדתו תפארת שהיא רחמים, הכוונה בזה, כי הקללות הראשונות נאמרו "מפי הגבורה", בבחינת דינא קשיא מדת גבורה, אבל הקללות השניות: "משה מפי עצמו אמרן", משורש נשמתו שהמשיך תמיד רחמים על ישראל, אבל ברור שגם בזה זכה לכוון דעתו לדעת הקב"ה.

הקללות הראשונות "משה מפי הגבורה אמרן" במדת גבורה דינא קשיא על כן לא נזכר בהם השם הוי"ה

משה רבינו הוסיף הקללות השניות כדי שידונו ישראל בדינא רפיא על כן הזכיר בהם שמות הוי"ה

אנו משלימים קריאת ב' התוכחות לפני ראש השנה, כדי להמתיק דינא קשיא ודינא רפיא בראש השנה

משה רבינו הזכיר בתוכחות כ"ז פעמים השם הוי"ה בגימטריא שב"ת, כדי להמתיק ב' התוכחות

אנו קוראים שתי התוכחות בשבת קודש, לרמז כי קדושת שבת מבטלת דינא קשיא ודינא רפיא

ראש השנה בכל זמן שני ימים הם, מהו הטעם, כדי שיהיה יצחק כלול דין ורחמים. שני ימים ולא אחד, כי אלמלא ימצא אחד היה מחריב את העולם".

ונראה לבאר כוונת רשב"י על פי הקדמה יקרה ממשנתו הטהורה של רבינו האריז"ל, כפי שכתב בשמו תלמידו הנאמן רבי חיים וויטאל ב"שער הכוונות" (התחלת דרושי ראש השנה ד"ה בכל י' ימי התשובה) בלשון קדשו:

"גם היה נוהג מורי ז"ל לבכות הרבה בתפלת ראש השנה, אפילו שהוא יום טוב ומכל שכן בתפילת יום הכיפורים, והיה אומר מורי ז"ל כי מי שאין בכיה נופלת עליו בימים האלו, הוא הוראה שאין נשמתו הגונה ושלימה.

גם היה אומר, כי יש בני אדם נידונים ביום ראשון ואז הם דינא קשיא, ויש נידונים ביום ב' שהוא דינא רפיא, ורוצה הקב"ה לרחם עליהם ודן אותם ביום הב', ואמר כי האדם הנופלת עליו בכיה רבה מאליו בימים האלו בתפילה, הוא הוראה שנידון באותה שעה למעלה אם ביום א' ואם ביום שני".

הרי לנו דברים ברורים: "כי יש בני אדם נידונים ביום ראשון ואז הם דינא קשיא, ויש נידונים ביום ב' שהוא דינא רפיא, ורוצה הקב"ה לרחם עליהם ודן אותם ביום הב'". כלומר כשרואה הקב"ה מבני ישראל שהרבו לפשוע והם רוצים לחזור בתשובה, ואם ידון אותם ביום א' של ראש השנה שהוא דינא קשיא לא יוכלו להתקיים, הוא דן אותם ברוב רחמיו וחסדיו ביום ב' של ראש השנה שהוא דינא רפיא.

שאם לא באו עדים כל יום שלשים, נוהגין היו באותו היום שמצפין לעדים קודש ולמחר קודש, והואיל והיו עושין אותו שני ימים ואפילו בזמן הראייה, התקינו שיהו עושין אפילו בני ארץ ישראל אותו תמיד שני ימים, בזמן הזה שקובעין על החשבון, הנה למדת שאפילו יום טוב שני של ראש השנה בזמן הזה מדברי סופרים".

אולם בפנימיות הענין מצינו הביאור על כך ב"שער הכוונות" לרבינו האריז"ל (ראש השנה דרוש ב) בשם הזוהר הקדוש (פרשת פנחס רלא:), כי בשני ימים של ראש השנה דן הקב"ה את כל באי עולם בשני סוגי דינים, ביום א' של ראש השנה הוא דן אותם "דינא קשיא" - במדת הדין הקשה, וביום השני הוא דן אותם "דינא רפיא" - במדת הדין הרפה, ובלשון הזוהר הקדוש:

"תנן (מלכים א ח נט) ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו, יום ביומו מאי הוא, אלא הני תרי יומין דראש השנה, אמאי תרי יומין, בגין דאינון תרי בי דינא דמתחברן כחדא, דינא עלאה דאיהו קשיא, בדינא תתאה דאיהו רפיא".

לולא יום ב' של ראש השנה היה העולם נחרב

ועתה בא וראה מה שמצינו בענין זה דבר פלא בדברי רשב"י בזוהר הקדוש (שם רלא:), כי אם לא היו החכמים מוסיפים יום ב' של ראש השנה היה העולם נחרב:

"יום ראש השנה הוה בכל זמנא תרין יומין אינון, מאי טעמא, בגין דלהוי יצחק כליל דינא ורחמי. תרין יומין ולא חד, דאלמלא ישתכח יחידאי יחריב עלמא". פירושו: "יום

(ויק"ר כט ג): "בשעה שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקב"ה עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים".

והנה מבואר בזוהר הקדוש (פרשת יתרו פח:): בענין קדושת שבת: "בהדין יומא כל דינין אתכפיין ולא מתערין בעלמא". פירוש, ביום זה כל הדינים נכפים ואינם מתעוררים בעולם, ואמר "כל דינין אתכפיין", לרמז כי בין דינא קשיא ובין דינא רפיא נמתקים בשבת. והרמז על כך כי שב"ת בגימטריא קשי"א רפי"א. לכן אין צורך בתקיעת השופר להמתיק דינא קשיא ודינא רפיא בשני ימי ראש השנה, כי הם מתבטלים על ידי קדושת השבת עכדה"ק.

על פי האמור מבאר ה"בני יששכר" ב"אגרא דפרקא" (סימן רנב) בלשון קדשו:

"בזוהר תרומה (דף קלה:): ברזא דשבת מבואר שם, כל שולטניי רוגזיין ומאריי דדיניי א כולהו ערקין ואתעברו מינה עיין שם. יש לפרש הכפל לשון, היינו הדינים הקשים מסוד דינא קשיא, והדינים הרפים מסוד דינא רפיא כולהו נמתקים בשבת, על כן תמצא כי שב"ת בגימטריא קשי"א רפי"א".

הנה כי כן מבואר היטב מה שהזכיר משה רבינו בתוך התוכחות שהוסיף דוקא כ"ז שמות הוי"ה שעולים בגימטריא שב"ת, כי היות שהוסיף התוכחות כדי שיהיו בבחינת דינא רפיא, על כן נתחכם להזכיר בהם כ"ז שמות הוי"ה בגימטריא שב"ת, כדי להמתיק על ידי קדושת שבת דינא קשיא ודינא רפיא, כנרמז בשם שב"ת שעולה בגימטריא קשי"א רפי"א.

יומתק להבין בזה מה שתיקן עזרא להשלים קריאת שתי התוכחות בשבת קודש, כי מאחר ששתי התוכחות הן דינא קשיא ודינא רפיא, על כן דבר בעתו מה טוב להשלים התיקון דוקא ביום שב"ת בגימטריא קשי"א רפי"א, כדי "שתכלה שנה וקללותיה" – שתי הקללות הן דינא קשיא והן דינא רפיא, ועל ידי זה יומתקו שני הדינים הללו בשני ימים של ראש השנה, כדי שנוכח לכתובה וחתימה טובה ושנה טובה ומבורכת.

משה רבינו הזכיר כ"ז הוי"ה בגימטריא שב"ת

ועתה בא וראה כי על פי האמור יפתח לנו פתח להבין, מה שבחר משה רבינו להזכיר במכוון מספר שמות הוי"ה בתוך התוכחות שהוסיף. כי בענין השמות שזכרו בתוכחות מצינו בדברי "בעל הטורים" בפרשתנו (כח טח:): "כ"ו שמות בתוכחה כנגד כ"ו שמות שבתפלת י"ח חוץ מברכת המינין".

אמנם כבר הערנו על כך בשנה שעברה, כי מה שכתב ה"בעל הטורים" שישנם כ"ו שמות הוי"ה בפרשת התוכחות, היינו משום שלא חשב גם את הפסוק האחרון שנזכר שם השם הוי"ה (דברים כח טט): "אלה דברי הברית אשר צוה ה' את משה לכתוב את בני ישראל בארץ מואב מלבד הברית אשר כרת אתם בחורב". וכפי הנראה טעמו ונימוקו כי פסוק זה הוא סיום הפרשה ואינו מוסב רק על התוכחות, אלא גם על הברכות שזכרו לפני התוכחות (שם כח א): "והיה אם שמוע תשמע בקול ה' אלקיך... ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך".

אולם אחד מבעלי התוספות בעל "הרוקח" על התורה (פרשת כי תבא) כתב, כי בתוכחות של פרשת כי תבוא ישנן תשע"ה תיבות, וכאשר נספור את התיבות נראה ברור שהוא כולל גם את הפסוק האחרון: "אלה דברי הברית אשר צוה ה' את משה". נמצא כי לפי דברי הרוקח ישנו בפרשת התוכחות עוד שם הוי"ה אחד שנזכר בפסוק זה, והנה הם ביחד כ"ז פעמים שם הוי"ה המגינות עלינו מהתוכחות.

על פי דרכו בקודש של בעל הרוקח במסילה נעלה, לבאר מדוע בחר משה רבינו להזכיר בפרשת התוכחה אשר אמרם מפי עצמו כ"ז פעמים השם הוי"ה, על פי מה שכתב ב"פרי עץ חיים" לרבינו האריז"ל (שער הנהגת הלימוד פ"א ד"ה עוד שבת): "שבת גימטריא ז"ך היות פשוטות". פירוש כ"ז פעמים הוי"ה בגימטריא שב"ת.

שב"ת ממתיק דינא קשיא ודינא רפיא

יש לבאר הענין בזה על פי מה שביאר ה"בני יששכר" (שבת מאמר א אות ו) הטעם שאין תוקעין בשופר בראש השנה שחל בשבת, כי ידוע שתכלית מצות תקיעת שופר בראש השנה היא כדי להמתיק הדינים, כמבואר במדרש

הנה כי כן ירווח לנו להבין דברי אב"י, שמחלק בין הקללות שבפרשת בחוקות שאין מפסיקים באמצע לברך עליהם, ובין הקללות שבפרשת כי תבוא שמפסיקים לברך עליהם, ומפרש הטעם: "הללו בלשון רבים אמורות ומשה מפי הגבורה אמרן, והללו בלשון יחיד אמורות ומשה מפי עצמו אמרן". וכבר התפלאתנו על כך, כי לפי הטעם המבואר בגמרא: "לפי שאין אומרים ברכה על הפורענות", מהו ההבדל אם נאמרו מפי הגבורה או שנאמרו מפי משה.

אך לפי האמור הענין הוא נפלא, כי מאחר שהקללות בפרשת בחוקות: "משה מפי הגבורה אמרן", לרמז שנאמרו בבחינת דינא קשיא מדת גבורה, לכן אין ראוי להפסיק ביניהן בברכות, כי אז היה משתמע שאנו מחזיקים עצמנו ראויים להיות נידונים בדינא קשיא, עד כדי כך שאנו מברכים על כך להקב"ה, ועל ידי זה היינו מעוררים ח"ו שידון אותנו הקב"ה בדינא קשיא, ומי הוא זה אשר יעיז לומר על עצמו שהוא ראוי להיות נידון בדינא קשיא.

אבל התוכחות שבפרשת כי תבוא: "משה מפי עצמו אמרן", משורש מדת הרחמים שבו בבחינת דינא רפיא, שהרי מטעם זה שילב בין הקללות שמות הוי"ה כדי להמתיק הדין שלא יהיה דינא קשיא, על כן מותר להפסיק בין הקללות לברך עליהם, שהרי בברכות אנו מזכירים שמו של הקב"ה: "ברוך אתה ה' נתן התורה", ובכך אנו רק מוסיפים המתקה על שמות הוי"ה שכבר הזכירם משה רבינו בתוך התוכחות כדי להמתיק את דיני התוכחות.

על פי האמור יומתק להבין מה שאמרו בגמרא: "עזרא תיקן להן לישראל, שיהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת, ושבמשנה תורה קודם ראש השנה... כדי שתכלה השנה וקללותיה". שהרי כבר נתבאר כי בשני ימי ראש השנה הן דינא קשיא ודינא רפיא, על כן נתחכם עזרא לתקן לישראל שישלימו קודם ראש השנה, את קריאת שתי התוכחות שהן בבחינת דינא קשיא ודינא רפיא, כדי שתכלה שנה וקללותיה בקריאת שתי התוכחות, וינצלו בזכות זה בשני ימים של ראש השנה מדינא קשיא ודינא רפיא.